

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การจัดการคุณภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมผสาน กับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการวิจัย โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารของไทย จากการรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ตำรา งานวิจัย ข้อมูลของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ แล้วผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้จากการนำเอาตัวแปรจากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) และการวิจัยเอกสาร มาสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ประกอบการในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก และเมื่อผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกแล้ว ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อกำหนดรูปแบบการจัดการคุณภาพเพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลรูปแบบการจัดการคุณภาพเพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก โดยผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหารจัดการคุณภาพ และวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานต่างๆ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายบุคคลด้วยตนเอง ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร และเห็นด้วยหรือไม่ เกี่ยวกับการจัดการคุณภาพสามารถสร้างศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการจัดการคุณภาพของผู้ประกอบการ พร้อมทั้งเสนอแนะกลยุทธ์การพัฒนาต้นแบบการจัดการคุณภาพเพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็งต่อไป

ซึ่งผลการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ได้นำเสนอการสรุปความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละท่าน ในรูปแบบของการบรรยาย สรุปตีความหมาย และปิดท้ายด้วยการอ้างคำพูดหรือข้อความของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อช่วยให้ข้อมูลเด่นชัดหนักแน่นขึ้น และเพื่อช่วยยืนยันข้อสรุปตีความของผู้วิจัยให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น และผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการวิเคราะห์กำหนดเป็นกลยุทธ์การจัดการคุณภาพเพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งในรายละเอียดผู้วิจัยขอเสนอข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเรื่อง การจัดการคุณภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 116 ฉบับ ตามการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่กล่าวไว้ในเบื้องต้น และได้รับกลับคืนทั้งสิ้น 106 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.38 โดยขอเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

4.1.2 ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน

4.1.3 การจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน

4.1.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่มและเกิดจากการชักชวนของผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 48.1 และเกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงานราชการลงมา คิดเป็นร้อยละ 42.5 ส่วนใหญ่วิธีการที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้ามาจากการฝึกปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 66.0 รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มมาจากการฝึกปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 67.9 และส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มในประเด็นการจัดทำข้อตกลงร่วมในการผลิตสินค้าของกลุ่มให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 80.2 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
1. การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน		
- เกิดการกระบวนกรจัดทำแผนแม่บทชุมชน	24	22.6
- เกิดจากการแก้ไขปัญหาร่วมกันของกลุ่ม	51	48.1
- เกิดจากการชักชวนของผู้นำ	51	48.1
- เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงานราชการ	45	42.5
- อื่นๆ	5	4.7
2. วิธีการที่ท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้า		
- การบรรยายโดยวิทยากร	25	23.6
- การฝึกปฏิบัติ	70	66.0
- การศึกษาดูงาน	41	38.7
- การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์	62	58.5
- อื่นๆ	5	4.7
3. วิธีการที่ท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม		
- การบรรยายโดยวิทยากร	33	31.1
- การฝึกปฏิบัติ	72	67.9
- การศึกษาดูงาน	42	39.6
- การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์	58	57.7
- อื่นๆ	2	1.9

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ในประเด็นใดบ้าง		
- การกำหนดปัญหาที่ทำให้การผลิตสินค้าของกลุ่มไม่ได้ มาตรฐาน และ/หรือไม่ปลอดภัย	35	33.0
- การจัดทำข้อตกลงร่วมในการผลิตสินค้าของกลุ่มให้ได้ มาตรฐานและปลอดภัย	85	80.2
- การกำหนดประเด็นการเรียนรู้และตารางการเรียนรู้เพื่อ แก้ไขปัญหา	23	21.7
- ไม่มีส่วนร่วม	1	0.9

4.1.2 ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน

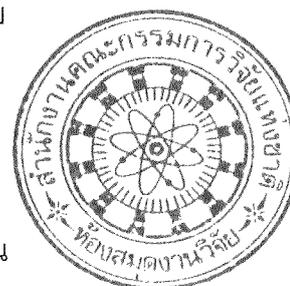
ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย

1. จำนวนสมาชิก
2. จำนวนปีที่ดำเนินงาน
3. ระบบบัญชีและการเงิน
4. โครงสร้างการบริหารงานของวิสาหกิจชุมชน
5. การตลาด
6. กระบวนการการผลิต

โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

จำนวนสมาชิกและจำนวนปีที่ดำเนินงาน

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนสมาชิกส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า 30 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 และมีจำนวนสมาชิกระหว่าง 30 – 60 คนรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 20.8 จำนวนปีที่จัดตั้งส่วนใหญ่ 5 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 58.5 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนสมาชิกและจำนวนปีที่ดำเนินงาน

จำนวนสมาชิกและจำนวนปีที่ดำเนินงาน	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
1. จำนวนสมาชิก		
- จำนวนสมาชิกตั้งแต่ 60 คนขึ้นไป	2	4.7
- จำนวนสมาชิกระหว่าง 30 – 60 คน	22	20.8
- จำนวนสมาชิกน้อยกว่า 30 คน	79	74.5
2. จำนวนปีที่ดำเนินงาน		
- จำนวนปีที่จัดตั้ง 5 ปี ขึ้นไป	62	58.5
- จำนวนปีที่จัดตั้ง ระหว่าง 1 – 5 ปี	43	40.6
- จำนวนปีที่จัดตั้ง น้อยกว่า 1 ปี	1	0.9

ระบบบัญชีและการเงิน

ด้านระบบบัญชีและการเงิน วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนได้จากการระดมทุนจากสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 51.9 สัดส่วนของทุนของกิจการส่วนใหญ่พึ่งตนเองระหว่างร้อยละ 40-70 คิดเป็นร้อยละ 45.3 จำนวนเงินทุนตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.7 ทั้งนี้มีการบันทึกบัญชีตามระบบบัญชี หรือบันทึกทุกครั้งที่มีกิจกรรมรับ-จ่าย และทบทวนนำมาใช้ประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 61.3 ไม่มีสัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกในระบบบัญชีของกิจการ คิดเป็นร้อยละ 38.7 โดยมีการประชุมเพื่อเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิกหรือแจกเป็นเอกสารให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 51.9 มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ และก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน คิดเป็นร้อยละ 56.6 มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ และกำหนดวิธีการที่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 74.5 รวมทั้งต้นทุนการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมาไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 47.2 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระบบบัญชีและการเงิน

ระบบบัญชีและการเงิน	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน		
- ทุนทรัพยากรในชุมชน	53	50.0
- ทุนทางปัญญาของชุมชน	34	32.1
- ทุนที่เป็นเงินสด	49	46.2
- ได้จากการระดมทุนจากสมาชิก	55	51.9
- ทุนจากภายนอกชุมชน	13	12.3
- อื่นๆ	8	7.5
สัดส่วนของทุนของกิจการวิสาหกิจชุมชน		
- พึ่งตนเองร้อยละ 70 ขึ้นไป	42	39.6
- พึ่งตนเองระหว่างร้อยละ 40-70	48	45.3
- พึ่งตนเองน้อยกว่าร้อยละ 40	14	13.2
จำนวนเงินทุนของกิจการวิสาหกิจชุมชน		
- ทุนตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป	58	54.7
- ทุนระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท	38	35.8
- ทุน น้อยกว่า 10,000 บาท	10	9.4
ระบบการบันทึกการเงิน/บัญชี		
- มีการบันทึกบัญชีตามระบบบัญชี หรือบันทึกทุกครั้งที่มีกิจกรรมรับ-จ่าย และทบทวนนำมาใช้ประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ	65	61.3
- มีการบันทึกบ้างเป็นบางครั้ง หรือมีการบันทึกบัญชีอย่างง่ายๆ เป็นระบบ	38	35.8
- ไม่มีการจดบันทึกการเงิน/บัญชี หรือบันทึกเมื่อนึกได้	3	2.8

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ระบบบัญชีและการเงิน	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
สัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกในระบบบัญชีของกิจการ		
- ไม่มี	41	38.7
- ไม่เกินร้อยละ 10	23	21.7
- ไม่เกินร้อยละ 25	17	16.0
- ประมาณร้อยละ 50	16	15.1
- ประมาณร้อยละ 75	4	3.8
- มากกว่าร้อยละ 75	4	3.8
การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก		
- มีการประชุมเพื่อเปิดเผยข้อมูลหรือแจกเป็นเอกสารให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ	55	51.9
- มีการแจ้งให้สมาชิกทราบบ้างเป็นบางครั้ง	43	40.6
- ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก	8	7.5
การบริหารจัดการทุน		
- มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ และก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน	60	56.6
- มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ	34	32.1
- ไม่มีแนวทางในการบริหารจัดการทุน	12	11.3
การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก		
- มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์/กำหนดวิธีการที่แน่นอน	79	74.5
- มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ แต่ไม่มีวิธีการที่แน่นอน	26	24.5
- ไม่มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์	1	0.9
ต้นทุนการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมา		
- ต้นทุนไม่เปลี่ยนแปลง	50	47.2
- ต้นทุนลดลงในบางกิจกรรม	46	43.4
- ต้นทุนการดำเนินงานลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน	4	3.8

โครงสร้างการบริหารงาน

ด้านโครงสร้างการบริหารงาน วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการกำหนดเป้าหมายและนโยบายไว้ และมีการบันทึกที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 61.3 สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษากันในการกำหนดเป้าหมายและนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีการกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่และมีการบันทึกที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 61.3 ทั้งนี้มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับและบันทึกอย่างชัดเจนว่ามีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างไร คิดเป็นร้อยละ 48.1 ในเรื่องการบริหารจัดการองค์กร / กลุ่มนั้นมีผู้นำกลุ่มเป็นผู้จัดการ แต่ไม่ได้กำหนดระเบียบของกลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นระเบียบที่ทราบโดยทั่วกันหรือขึ้นอยู่กับผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 50.9 โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มปานกลางและมีการประชุมคณะกรรมการวิสาหกิจ 1-3 เดือน/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 54.7 สมาชิกมีส่วนร่วมและมีโอกาสถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์กับภายนอกกลุ่มมากกว่า 10 ครั้ง/ปีเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 52.8 การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีการจัดให้สมาชิกได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1-3 เดือน/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.7 มีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า/วัตถุดิบหรือรวบรวมจากกลุ่มอื่นน้อยกว่า 5 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 50.9 ด้านภาวะการเป็นผู้นำของผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มร้อยละ 70 ขึ้นไปให้การยอมรับและศรัทธาในการทำงานร่วมกับผู้นำกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 67.0 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 โครงสร้างการบริหารงาน

โครงสร้างการบริหารงาน	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
การกำหนดเป้าหมายและนโยบาย		
- มีการกำหนดไว้ และมีการบันทึกที่ชัดเจน	65	61.3
- มีการกำหนดไว้ แต่ไม่มีการบันทึก	38	35.8
- ไม่มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง	3	2.8
การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง		
- มีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง	49	46.2
- สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษากัน	53	50.0
- ไม่มีส่วนร่วม	4	3.8

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โครงสร้างการบริหารงาน	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่		
- มีโครงสร้างพร้อมแบ่งหน้าที่ และมีการบันทึกชัดเจน	65	61.3
- มีโครงสร้าง แต่ไม่ได้แบ่งหน้าที่หรือไม่ได้บันทึก	39	36.8
- ไม่มีโครงสร้าง	2	1.9
การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ		
- มีและบันทึกอย่างชัดเจน ว่ามีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างไร	51	48.1
- มี แต่ไม่มีการบันทึก จดจำเอา	47	44.3
- ไม่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ	8	7.5
การบริหารจัดการองค์กร / กลุ่ม		
- มีระเบียบปฏิบัติโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน	48	45.3
- มีผู้นำกลุ่มเป็นผู้จัดการ แต่ไม่ได้กำหนดระเบียบของกลุ่ม เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นระเบียบที่ทราบโดยทั่วกันหรือขึ้นอยู่กับผู้นำ	54	50.9
- ไม่มีระเบียบต่างคนต่างผลิต	4	3.8
การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกลุ่ม		
- มีมากและจัดการประชุมคณะกรรมการฯ 7-12 เดือน/ครั้ง	24	22.6
- มีค่อนข้างมากและจัดประชุมคณะกรรมการฯ 4-6 เดือน/ครั้ง	23	21.7
- มีปานกลางและจัดประชุมคณะกรรมการฯ 1-3 เดือน/ครั้ง	58	54.7
ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้		
- สมาชิกมีส่วนร่วมและมีโอกาสถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์กับภายนอกกลุ่มมากกว่า 10 ครั้ง/ปี	56	52.8
- เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์กับภายนอกกลุ่มน้อยกว่า 10 ครั้ง/ปี	41	38.7
- ไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้	7	6.6

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โครงสร้างการบริหารงาน	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
- จัดให้สมาชิกได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 7-12 เดือน/ครั้ง	24	22.6
- จัดให้สมาชิกได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4-6 เดือน/ครั้ง	22	20.8
- จัดให้สมาชิกได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1-3 เดือน/ครั้ง	59	55.7
การสร้างเชื่อมโยงและเครือข่ายกับภายนอกกลุ่ม		
- มีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า/วัตถุดิบหรือรวบรวมจากกลุ่มอื่น มากกว่า 5 กลุ่ม	39	36.8
- มีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า/วัตถุดิบหรือรวบรวมจากกลุ่มอื่น น้อยกว่า 5 กลุ่ม	54	50.9
- ไม่เคยติดต่อค้าขายกับกลุ่มใดๆ เลย	12	11.3
ภาวะการเป็นผู้นำของผู้นำกลุ่ม		
- สมาชิกกลุ่มร้อยละ 70 ขึ้นไป ให้การยอมรับและศรัทธาในการทำงานร่วมกับผู้นำกลุ่ม	71	67.0
- สมาชิกกลุ่มระหว่างร้อยละ 41-70 ให้การยอมรับและศรัทธาในการทำงานร่วมกับผู้นำกลุ่ม	25	23.6
- สมาชิกกลุ่มต่ำกว่าร้อยละ 40 ให้การยอมรับและศรัทธาในการทำงานร่วมกับผู้นำกลุ่ม	5	4.7

การตลาด

ด้านการตลาด วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีตลาดต่างจังหวัดและภายในจังหวัดที่ผลิตเป็นแหล่งจำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 50.9 โดยการจำหน่ายเองอย่างเดียวและส่งพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 64.2 ความต่อเนื่องของตลาดมีตลาดรองรับที่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 76.4 ทั้งนี้สามารถกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ได้เอง คิดเป็นร้อยละ 60.4 มีรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานสากลเชิงการค้า คิดเป็นร้อยละ 78.3 โดยมีการโฆษณาที่เหมาะสมบ้างเป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ 51.9 ความสามารถในการสร้างกำไรของกลุ่มมีสัดส่วนของระดับรายได้ต่อระดับการลงทุนเกินกว่าร้อยละ 20 คิดเป็นร้อยละ 57.5 สิ่งที่ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักคือรสชาติ คิดเป็นร้อยละ 31.1 การออกงานประจำปีของจังหวัดและงานประจำปีอำเภอทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอช่วยทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีคนรู้จักเพิ่มขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.7 และมีคู่แข่ง 2 - 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.8 รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การตลาด

การตลาด	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
แหล่งจำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์		
- ตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ	16	15.1
- ตลาดต่างจังหวัดและภายในจังหวัดที่ผลิต	54	50.9
- ตลาดภายในชุมชน หรือภายในอำเภอ/จังหวัดที่ผลิต	28	26.4
ช่องทางการจัดจำหน่าย		
- จำหน่ายเองอย่างเดียว	15	14.2
- จำหน่ายเองอย่างเดียวและส่งพ่อค้าคนกลาง	68	64.2
- จำหน่ายเองอย่างเดียวและผ่านสื่อพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	18	17.0
ความต่อเนื่องของตลาด		
- มีตลาดรองรับที่แน่นอน	81	76.4
- มีตลาดรองรับเป็นครั้งคราว	15	14.2
- มีตลาดรองรับไม่แน่นอน	9	8.5

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การตลาด	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์		
- สามารถกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ได้เอง	64	60.4
- ราคาขึ้นอยู่กับราคาตลาด	39	36.8
- พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคา	1	0.9
การพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบบรรจุภัณฑ์		
- มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานสากล เชิงการค้า	83	78.3
- มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือมีบรรจุภัณฑ์เบื้องต้น	22	20.8
- ไม่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และไม่มีบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน	0	0
การโฆษณาประชาสัมพันธ์		
- มีการโฆษณาที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง	39	36.8
- มีการโฆษณาที่เหมาะสมบ้างเป็นครั้งคราว	55	51.9
- ไม่มีการโฆษณา	11	10.4
สัดส่วนของระดับรายได้ต่อระดับการลงทุน		
- เกินกว่าร้อยละ 20	61	57.5
- ระหว่างร้อยละ 10-20	42	39.6
- น้อยกว่าร้อยละ 10	3	2.8
สิ่งที่ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จัก		
- รสชาติ	33	31.1
- ความสะอาด	9	8.5
- ราคา	1	0.9
- เป็นสินค้า OTOP	29	27.4
- อื่น ๆ	3	2.8

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การตลาด	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
การสร้าง รักษา และขยายความสัมพันธ์กับลูกค้า		
- มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอทุกครั้งสม่ำเสมอ	41	38.7
- มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอเกือบทุกครั้ง	28	26.4
- มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอบ่อยครั้ง	28	26.4
- มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอน้อยครั้ง	7	6.6
- ไม่มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอ	1	0.9
จำนวนคู่แข่งของกลุ่ม		
- ไม่มีคู่แข่ง	12	11.3
- มีคู่แข่ง 1 ราย	6	5.7
- มีคู่แข่ง 2 - 3 ราย	38	35.8
- มีคู่แข่ง 4 - 10 ราย	31	29.2
- มีคู่แข่งมากกว่า 10 ราย	19	17.9

กระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่มีการวางแผนการผลิตโดยใช้วัตถุดิบภายในจังหวัดทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 67.0 ที่มาของแรงงานเป็นแรงงานภายในกลุ่มเกินกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.7 เป็นภูมิปัญญาที่พัฒนาจากท้องถิ่นเอง คิดเป็นร้อยละ 88.7 ทั้งนี้ระยะเวลาการผลิตส่วนใหญ่ทำการผลิตเต็มเวลา คิดเป็นร้อยละ 62.3 ความสามารถด้านการผลิตนั้นมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.8 การสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการโดยมีสินค้าใหม่ ๆ ที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการของตลาด คิดเป็นร้อยละ 45.3 มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้าที่ชัดเจนก่อให้เกิดสินค้า/บริการที่มีคุณภาพดี มีความสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 75.5 มีกระบวนการผลิตเป็นระบบ เช่น การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 80.2 กระบวนการผลิตไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 80.2 มีการควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 84.9 รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 6 กระบวนการผลิต

กระบวนการผลิต	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
การวางแผนการผลิต		
- ใช้วัตถุดิบภายในจังหวัดทั้งหมด	71	67.0
- ใช้วัตถุดิบภายในจังหวัดน้อยกว่าร้อยละ 60	7	6.6
- ใช้วัตถุดิบภายในจังหวัดตั้งแต้อ้อยละ 60 ขึ้นไป	26	24.5
- ใช้วัตถุดิบภายนอกจังหวัดทั้งหมด	2	1.9
ที่มาของแรงงาน		
- แรงงานภายในกลุ่มเกินกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป	59	55.7
- แรงงานภายในกลุ่มระหว่างร้อยละ 40-70	29	27.4
- แรงงานภายในกลุ่มน้อยกว่าร้อยละ 40	17	16.0
ภูมิปัญญาท้องถิ่น		
- เป็นภูมิปัญญาที่พัฒนาจากท้องถิ่นเอง	94	88.7
- เป็นภูมิปัญญาที่นำมาจากที่อื่นและนำมาพัฒนาเพิ่มเติม	12	11.3
- เป็นภูมิปัญญาที่นำมาจากที่อื่นไม่ได้พัฒนาเพิ่มเติม	0	0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

กระบวนการผลิต	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
ระยะเวลาการผลิต		
- ช่วงว่างจากงานจากงานประจำหรืองานเกษตร	24	22.6
- ทำการผลิตเฉพาะบางฤดูกาล	15	14.2
- ทำการผลิตเต็มเวลา	66	62.3
ความสามารถด้านการผลิต		
- มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง	56	52.8
- มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์บ้าง	42	39.6
- ไม่มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์	8	7.5
การสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ		
- เกิดสินค้าใหม่ ๆ ที่โดดเด่น เป็นที่ต้องการของตลาด	48	45.3
- สินค้าอยู่ระหว่างการพัฒนา ปรับปรุงให้โดดเด่นตามความต้องการของตลาด	39	36.8
- สินค้าไม่มีความแตกต่างเมื่อเทียบกับสินค้ามีลักษณะเดียวกัน	18	17.0
การกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิต		
- มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้าที่ชัดเจน ก่อให้เกิดสินค้า/บริการที่มีคุณภาพดี มีความสม่ำเสมอ	80	75.5
- มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า แต่ยังไม่ สามารถควบคุมคุณภาพความสม่ำเสมอของสินค้าได้	26	24.5
- ไม่มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า	0	0
การจัดการด้านกระบวนการผลิต		
- มีกระบวนการผลิตเป็นระบบ เช่น การควบคุมคุณภาพ การ ตรวจสอบ เป็นต้น	85	80.2
- มีกระบวนการผลิตที่ชัดเจน แต่ขาดการควบคุมคุณภาพ	19	17.9
- ยังไม่มีกระบวนการผลิตที่ชัดเจนหรือแน่นอน	2	1.9

ตารางที่ 6 (ต่อ)

กระบวนการผลิต	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
กระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดลอม		
- การผลิตไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดลอม	85	80.2
- มีผลกระทบต่อสิ่งแวดลอม แต่มีระบบการจัดการแก้ไข	20	18.9
ปัญหาได้		
- มีผลกระทบต่อสิ่งแวดลอม แต่ยังมีปริมาณไม่มากนัก	1	0.9
การควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน		
ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง		
- มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต เพื่อป้องกันความ	90	84.9
ผิดพลาดหรือมีการวางแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา		
- อยู่ในระหว่างการหาวิธีการควบคุมกระบวนการผลิตหรือหา	16	15.1
แนวทางในการปรับปรุงพัฒนา		
- ยังไม่มีการควบคุมกระบวนการผลิต	0	0

4.1.3 การจัดการคุณภาพ

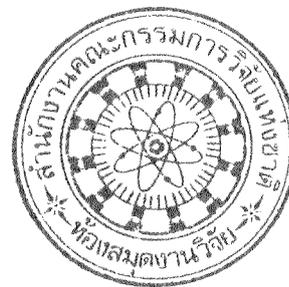
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการจัดการคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานสถานที่ผลิตอาหารแปรรูป ในประเด็นต่าง ๆ จากคำถามวัดการดำเนินการจำนวน 30 ข้อ ประเด็นที่วิสาหกิจชุมชนทั้งหมดมีระดับการดำเนินการมากที่สุด 3 อันดับ คือ การดำเนินการในประเด็น 1) ภาชนะอุปกรณ์สะอาดไม่ทำจากวัสดุที่เป็นพิษ ไม่เป็นสนิม และมีการปกปิด 2) บุคลากรแต่งกายสะอาด เลือคลุมหรือผ้ากันเปื้อนสะอาด ไม่สวมเครื่องประดับ มือและเล็บสะอาด มีมาตรการดูแลและความสะอาดและฆ่าเชื้อมือก่อนปฏิบัติงาน และ 3) สถานที่เก็บวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูปมีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 98.1 รองลงมา คือ การดำเนินการในประเด็น 1) คุณภาพของสถานที่ผลิตมีความเหมาะสม 2) ระบบระบายอากาศและแสงสว่าง และ 3) ห้องน้ำแยกต่างหากจากบริเวณที่ผลิต/ไม่เปิดสู่บริเวณผลิตโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 97.2 ส่วนประเด็นที่วิสาหกิจชุมชนมีระดับการดำเนินการน้อยที่สุด คือ การดำเนินการในประเด็นภาชนะอุปกรณ์มีสภาพดี แยกใช้ระหว่างเนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบ และผัก คิดเป็นร้อยละ 75.5 รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การจัดการคุณภาพ

เกณฑ์มาตรฐานสถานที่ผลิตอาหารแปรรูป	มีการดำเนินการ		ไม่มีการดำเนินการ	
	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
1) การควบคุมการผลิต (วัตถุดิบ ส่วนประกอบ และน้ำ)				
1. ได้รับการรับรองจาก อย.	92	86.8	14	13.2
2. ผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับจากลูกค้าในเรื่องคุณภาพความปลอดภัย	101	95.3	5	4.7
3. วัตถุดิบหลักที่ใช้มาจากแหล่งผลิตที่ได้มาตรฐาน GMP หรือไม่มีวัตถุดิบเสียเกินมาตรฐาน	85	80.2	18	17.0
4. มีการคัดเลือกวัตถุดิบ ล้าง และเก็บในที่ป้องกันการปนเปื้อนได้ รวมทั้งมีการจัดเก็บเป็นระบบ นำไปใช้ได้ตามลำดับก่อนหลัง	102	96.2	3	2.8
5. วัตถุดิบที่เน่าเสียง่ายเก็บไว้ในที่เย็น	86	81.1	17	16.0
6. วัตถุดิบอื่นๆมีคุณภาพ ปราศจากสารปลอมปน ต้องห้ามได้แก่ สารบอแรกซ์ สารกันรา และมีวิธีการจัดเก็บที่เหมาะสม	85	80.2	15	14.2
7. ผักต่างๆ ไม่มีสารเคมีฆ่าแมลงตกค้างในระดับที่เกินมาตรฐาน และมีวิธีการจัดเก็บที่เหมาะสม	59	55.7	24	22.6
8. เครื่องเทศที่ใช้ในการผลิตไม่มีการปนเปื้อนสารอะฟลาท็อกซินในระดับที่เกิดมาตรฐานหรือมีการคัดแยกวัตถุดิบที่มีคุณภาพดีไม่มีรา และเปลี่ยนใหม่ทุกๆ 3-5 วัน และมีวิธีการจัดเก็บที่เหมาะสม หรือเลือกซื้อจากแหล่งที่มีการควบคุมคุณภาพ	69	65.1	23	21.7
9. เนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ต้องปรุงสุกด้วยความร้อน อาหารที่ปรุงสุกมีการปกปิดหรือมีการป้องกันสัตว์แมลงนำโรค	52	46.1	33	31.1

ตารางที่ 7 (ต่อ)

เกณฑ์มาตรฐานสถานที่ผลิตอาหารแปรรูป	มีการดำเนินการ		ไม่มีการดำเนินการ	
	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
10. สารปรุงแต่งอาหาร เช่น น้ำส้มสายชู น้ำปลา ต้องมีเลขสารบบอาหาร (อย.)	58	54.7	31	29.2
11. น้ำดื่มสะอาด ใส่ในภาชนะที่สะอาดมีการปกปิด มีที่ตักที่มีด้ามยาว หรือมีก๊อก หรือทางเทรินน้ำ	99	93.4	4	3.8
12. น้ำที่ใช้สะอาด เก็บในภาชนะที่สะอาด มีฝาปิด และตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสมและเพียงพอ	102	96.2	3	2.8
2) ภาชนะและอุปกรณ์				
13. ภาชนะอุปกรณ์สะอาด มีสภาพดี ไม่ชำรุด	102	96.2	4	3.8
14. ภาชนะอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้ความร้อนสามารถ ควบคุมความร้อนได้	95	89.6	11	10.4
15. ภาชนะอุปกรณ์สะอาดไม่ทำจากวัสดุที่เป็นพิษ ไม่เป็นสนิม และมีการปกปิด	104	98.1	2	1.9
16. ภาชนะอุปกรณ์มีสภาพดี แยกใช้ระหว่างเนื้อสัตว์ สุก เนื้อสัตว์ดิบ และผัก	80	75.5	20	18.9
17. ภาชนะอุปกรณ์วางเป็นระเบียบในภาชนะโปร่ง สะอาด และมีการปกปิด	102	96.2	2	1.9
18. ล้างภาชนะด้วยน้ำยาล้างภาชนะ แล้วล้างด้วย น้ำสะอาด 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล และอุปกรณ์ การล้างต้องวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.	98	92.5	8	7.5
3) ด้านบุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน				
19. บุคลากรแต่งกายสะอาด ใ้เสื้อคลุมหรือผ้ากันเปื้อน สะอาด ไม่สวมเครื่องประดับ มือและเล็บสะอาด มีมาตรการดูแลและความสะอาดและฆ่าเชื้อมือก่อน ปฏิบัติงาน	104	98.1	2	1.9
20. มีการฝึกอบรมด้านสุขลักษณะตามความเหมาะสม	95	89.6	11	10.4

ตารางที่ 7 (ต่อ)

เกณฑ์มาตรฐานสถานที่ผลิตอาหารแปรรูป	มีการดำเนินการ		ไม่มีการดำเนินการ	
	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ	จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
21. ในระหว่างการผลิตมีการดำเนินการขนย้าย วัตถุดิบ ส่วนผสม ภาชนะบรรจุภัณฑ์ภายใต้การ ควบคุมสภาวะต่าง ๆ และถูกสุขลักษณะ ไม่เกิด การปนเปื้อน 4) ด้านสถานที่ผลิตและสภาพแวดล้อม	99	93.4	4	5.7
22. สถานที่ปรุงอาหารมีสภาพดี สะอาดเป็นระเบียบ อยู่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. ตั้งอยู่ในบริเวณที่ เหมาะสม	101	95.3	5	4.7
23. คุณภาพของสถานที่ผลิตมีความเหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการผลิต	103	97.2	3	2.8
24. มีการจัดการบำรุงรักษาและการทำความสะอาด สถานที่ผลิตและรักษาสภาพให้สะอาดถูกสุขลักษณะ	102	96.2	4	3.8
25. สถานที่เก็บวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูปมีความ เหมาะสม	104	98.1	2	1.9
26. มีระบบระบายอากาศและแสงสว่าง	103	97.2	3	2.8
27. มีการควบคุมอุณหภูมิและเวลาในการผลิตอาหาร	101	95.3	5	4.7
28. มีชั้น พื้นยกสูงเก็บวัตถุดิบ ภาชนะบรรจุ และ สารเคมี และไม่วางชิดผนัง 5) ด้านการจัดการของเสีย สัตว์ และแมลง	93	87.7	13	12.3
29. มีการรวบรวมมูลฝอย และเศษอาหาร ไขมัน เพื่อนำไปกำจัด มีการควบคุมป้องกัน สัตว์แมลงนำโรค	99	93.4	7	6.6
30. ห้องน้ำ แยกต่างหากจากบริเวณที่ผลิต/ไม่เปิด สู่บริเวณผลิตโดยตรง	103	97.2	3	2.8

เมื่อแบ่งระดับการจัดการคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานสถานที่ผลิตอาหารแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกเป็น 2 ระดับ ส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพในระดับมาก (การดำเนินการ 27 – 30 ข้อ) คิดเป็นร้อยละ 50.95 โดยภาพรวมวิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพ เฉลี่ย 26 ข้อ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.11 น้อยที่สุด 17 ข้อ มากที่สุด 30 ข้อ รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน

การจัดการคุณภาพของ วิสาหกิจชุมชน	จำนวนข้อที่ ดำเนินการ	มีการจัดการคุณภาพ	
		จำนวน (n = 106)	ร้อยละ
ระดับน้อย	(1 – 26 ข้อ)	52	49.05
ระดับมาก	(27 – 30 ข้อ)	54	50.95

ค่าเฉลี่ย 26 ข้อ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.11 น้อยที่สุด 17 ข้อ มากที่สุด 30 ข้อ

4.1.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามเกณฑ์มาตรฐานสถานที่ผลิตอาหารแปรรูป โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐานของการศึกษา โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 องค์ประกอบของความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนด้านจำนวนสมาชิก มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : จำนวนสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : จำนวนสมาชิก มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนด้านจำนวนสมาชิกกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.277 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า จำนวนสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของ

วิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีจำนวนสมาชิกเท่าใดก็ตาม รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
จำนวนสมาชิก			
- จำนวนสมาชิกตั้งแต่ 60 คนขึ้นไป	1	4	0.277
- จำนวนสมาชิกระหว่าง 30 – 60 คน	8	14	
- จำนวนสมาชิกน้อยกว่า 30 คน	43	36	

สมมติฐานที่ 2 องค์ประกอบของความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนด้านจำนวนปีที่ดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : จำนวนปีที่ดำเนินงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : จำนวนปีที่ดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนด้านจำนวนปีที่ดำเนินงานกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.573 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า จำนวนปีที่ดำเนินงานไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีจำนวนปีที่ดำเนินงานเท่าใดก็ตาม รายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปีที่ดำเนินงานกับระดับการจัดการคุณภาพ
ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก .

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
จำนวนปีที่ดำเนินงาน			
- จำนวนปีที่จัดตั้ง 5 ปี ขึ้นไป	31	31	0.573
- จำนวนปีที่จัดตั้ง ระหว่าง 1 – 5 ปี	21	22	
- จำนวนปีที่จัดตั้ง น้อยกว่า 1 ปี	0	1	

สมมติฐานที่ 3 องค์ประกอบของความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนด้านระบบบัญชีและการเงิน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

สมมติฐาน 3.1 ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ที่มาของทุน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ที่มาของทุน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐาน 3.2 สัดส่วนของทุนของกิจการวิสาหกิจชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : สัดส่วนของทุน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : สัดส่วนของทุน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของทุนกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.481 ซึ่งมีค่า

มากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า สัดส่วนของทุนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีสัดส่วนของทุนของกิจการแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 3.3 จำนวนเงินทุนของกิจการวิสาหกิจชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : จำนวนเงินทุน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : จำนวนเงินทุน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเงินทุนกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.452 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า จำนวนเงินทุนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีจำนวนเงินทุนของกิจการเท่าใดก็ตาม

สมมติฐาน 3.4 ระบบการบันทึกการเงิน/บัญชี มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ระบบการบันทึกการเงิน/บัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ระบบการบันทึกการเงิน/บัญชี มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการบันทึกการเงิน/บัญชีกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.400 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ระบบการบันทึกการเงิน/บัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีระบบการบันทึกการเงิน/บัญชีของกิจการหรือไม่ก็ตาม

สมมติฐาน 3.5 สัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกในระบบบัญชี มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : สัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกในระบบบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : สัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกในระบบบัญชี มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกในระบบบัญชีกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.597 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า สัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกในระบบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีสัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกในระบบบัญชีของกิจการวิสาหกิจชุมชนแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 3.6 การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิกกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.854 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิกหรือไม่ก็ตาม

**สมมติฐาน 3.7 การบริหารจัดการทุนในการประกอบกิจการ
วิสาหกิจชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ**

H_0 : การบริหารจัดการทุน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การบริหารจัดการทุน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.004 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การบริหารจัดการทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

**สมมติฐาน 3.8 สัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกใน
ระบบบัญชี มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ**

H_0 : การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.648 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกแบบใดก็ตาม

**สมมติฐาน 3.9 ต้นทุนการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมา มี
ความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ**

H_0 : ต้นทุนการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ต้นทุนการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมา กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.800 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ต้นทุนการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีต้นทุนการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็ตาม รายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบบัญชีและการเงินกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน			
- ทุนทรัพยากรในชุมชน	52	54	0.000
- ทุนทางปัญญาของชุมชน	0	0	
- ทุนที่เป็นเงินสด	0	0	
- ได้จากการระดมทุนจากสมาชิก			
- ทุนจากภายนอกชุมชน			
- อื่นๆ			
สัดส่วนของทุนของกิจการวิสาหกิจชุมชน			
- พึ่งตนเองร้อยละ 70 ขึ้นไป	19	23	0.481
- พึ่งตนเองระหว่างร้อยละ 40-70	24	24	
- พึ่งตนเองน้อยกว่าร้อยละ 40	1	6	
จำนวนเงินทุนของกิจการวิสาหกิจชุมชน			
- ทุนตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป	28	30	0.452
- ทุนระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท	17	21	
- ทุน น้อยกว่า 10,000 บาท	7	3	

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
<p>ระบบการบันทึกการเงิน/บัญชี</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการบันทึกบัญชีตามระบบบัญชี หรือบันทึกทุกครั้งที่มีกิจกรรมรับ-จ่าย และทบทวนนำมาใช้ประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ - มีการบันทึกบ้างเป็นบางครั้ง หรือมีการบันทึกบัญชีอย่างง่าย ๆ เป็นระบบ - ไม่มีการจดบันทึกการเงิน/บัญชี หรือบันทึกเมื่อนึกได้ 	33	32	0.400
<p>สัดส่วนการหมุนเวียนเงินที่ไม่ได้บันทึกในระบบบัญชีของกิจการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มี - ไม่เกินร้อยละ 10 - ไม่เกินร้อยละ 25 - ประมาณร้อยละ 50 - ประมาณร้อยละ 75 - มากกว่าร้อยละ 75 	22	19	0.597
<p>การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมเพื่อเปิดเผยข้อมูลหรือแจกเป็นเอกสารให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ - มีการแจ้งให้สมาชิกทราบบ้างเป็นบางครั้ง - ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก 	26	29	0.854

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
การบริหารจัดการทุน - มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ และก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน - มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ - ไม่มีแนวทางในการบริหารจัดการทุน	25 18 9	35 16 3	0.004*
การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก - มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ และกำหนดวิธีการที่แน่นอน - มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ แต่ไม่มีวิธีการที่แน่นอน - ไม่มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์	38 14 0	41 12 1	0.648
ต้นทุนการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมา - ต้นทุนไม่เปลี่ยนแปลง - ต้นทุนลดลงในบางกิจกรรม - ต้นทุนการดำเนินงานลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน	24 21 1	26 25 3	0.800

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 องค์ประกอบของความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนด้านโครงสร้างการบริหารงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

สมมติฐาน 4.1 การกำหนดเป้าหมายและนโยบาย มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การกำหนดเป้าหมายและนโยบาย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การกำหนดเป้าหมายและนโยบาย มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดเป้าหมายและนโยบายในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.008 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การกำหนดเป้าหมายและนโยบายมีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐาน 4.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.799 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 4.3 การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กร และการแบ่งหน้าที่กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.811 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่แบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 4.4 การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.149 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 4.5 การบริหารจัดการองค์กร/กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การบริหารจัดการองค์กร / กลุ่ม ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การบริหารจัดการองค์กร / กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการองค์กร / กลุ่มกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.229 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การบริหารจัดการองค์กร / กลุ่มไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจ

ชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการบริหารจัดการองค์กร / กลุ่มแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 4.6 การกำหนดเป้าหมายและนโยบาย มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกลุ่ม ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกลุ่ม กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.033 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกลุ่มมีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐาน 4.7 ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐาน 4.8 การบริหารจัดการองค์กร/กลุ่ม มีความสัมพันธ์ กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับ
การจัดการคุณภาพ

H_1 : การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับระดับ
การจัดการคุณภาพ

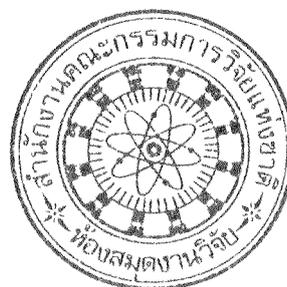
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิก และการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์
(Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทาง
สถิติเท่ากับ 0.055 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง
 H_1 หมายความว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์
กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการ
คุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการมีส่วนร่วมของสมาชิก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 4.9 การสร้างความเชื่อมโยงและเครือข่ายกับ ภายนอก มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การสร้างความเชื่อมโยงและเครือข่ายกับภายนอก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการ
จัดการคุณภาพ

H_1 : การสร้างความเชื่อมโยงและเครือข่ายกับภายนอก มีความสัมพันธ์กับระดับการ
จัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความเชื่อมโยงและ
เครือข่ายกับภายนอก กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-
สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่า
นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.001 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับ
สมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การสร้างความเชื่อมโยงและเครือข่ายกับภายนอกมี
ความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐาน 4.10 ภาวะการเป็นผู้นำของผู้ในกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ภาวะการเป็นผู้นำของผู้ในกลุ่ม ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ภาวะการเป็นผู้นำของผู้ในกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะการเป็นผู้นำของผู้ในกลุ่มกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.719 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ภาวะการเป็นผู้นำของผู้ในกลุ่มไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีภาวะการเป็นผู้นำของผู้ในกลุ่มแบบใดก็ตาม รายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการบริหารกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
การกำหนดเป้าหมายและนโยบาย			
- มีการกำหนดไว้ และมีการบันทึกที่ชัดเจน	29	36	0.008*
- มีการกำหนดไว้ แต่ไม่มีการบันทึก	20	18	
- ไม่มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง	3	0	
การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง			
- มีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง	25	24	0.799
- สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษากัน	26	27	
- ไม่มีส่วนร่วม	1	3	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่ - มีโครงสร้างพร้อมแบ่งหน้าที่ และมีการบันทึกชัดเจน - มีโครงสร้าง แต่ไม่ได้แบ่งหน้าที่หรือไม่ได้บันทึก - ไม่มีโครงสร้าง	36 14 2	29 25 0	0.811
การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ - มีและบันทึกอย่างชัดเจน ว่ามีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ - มี แต่ไม่มีการบันทึก จดจำเอา - ไม่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ	24 22 6	27 25 2	0.149
การบริหารจัดการองค์กร / กลุ่ม - มีระเบียบปฏิบัติโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนทั้งที่จด ทะเบียนและไม่จดทะเบียน - มีผู้นำกลุ่มเป็นผู้จัดการ แต่ไม่ได้กำหนดระเบียบของ กลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นระเบียบที่ทราบโดยทั่วกัน หรือขึ้นอยู่กับผู้นำ - ไม่มีระเบียบต่างคนต่างผลิต	25 23 4	23 31 0	0.229
การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกลุ่ม - มีมากและจัดประชุมคณะกรรมการฯ 7-12 เดือน/ครั้ง - มีปานกลางจัดประชุมคณะกรรมการฯ 4-6 เดือน/ครั้ง - มีน้อยและจัดประชุมคณะกรรมการฯ 1-3 เดือน/ครั้ง	14 14 24	10 9 34	0.033*

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
<p>ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกมีส่วนร่วมและมีโอกาสถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์กับภายนอกกลุ่ม มากกว่า 10 ครั้ง/ปี - เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์กับภายนอกกลุ่ม น้อยกว่า 10 ครั้ง/ปี - ไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ 	20	36	0.000*
<p>การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดให้สมาชิกได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 7-12 เดือน/ครั้ง - จัดให้สมาชิกได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4-6 เดือน/ครั้ง - จัดให้สมาชิกได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1-3 เดือน/ครั้ง 	15	9	0.055
<p>การสร้างความเชื่อมโยงและเครือข่ายกับภายนอกกลุ่ม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า/วัตถุดิบหรือรวบรวมจากกลุ่มอื่น มากกว่า 5 กลุ่ม - มีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า/วัตถุดิบหรือรวบรวมจากกลุ่มอื่น น้อยกว่า 5 กลุ่ม - ไม่เคยติดต่อค้าขายกับกลุ่มใดๆ เลย 	13	26	0.001*
	30	24	
	9	3	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
ภาวะการเป็นผู้นำของผู้ในกลุ่ม			
- สมาชิกกลุ่มร้อยละ 70 ขึ้นไป ให้การยอมรับและศรัทธาในการทำงานร่วมกับผู้นำกลุ่ม	33	38	0.719
- สมาชิกกลุ่มระหว่างร้อยละ 41-70 ให้การยอมรับและศรัทธาในการทำงานร่วมกับผู้นำกลุ่ม	15	10	
- สมาชิกกลุ่มต่ำกว่าร้อยละ 40 ให้การยอมรับและศรัทธาในการทำงานร่วมกับผู้นำกลุ่ม	0	5	

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 องค์ประกอบของความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

สมมติฐาน 5.1 แหล่งจำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : แหล่งจำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : แหล่งจำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งจำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.992 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า แหล่งจำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีแหล่งจำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์แบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 5.2 ช่องทางการจัดจำหน่าย มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ช่องทางการจัดจำหน่าย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ช่องทางการจัดจำหน่าย มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการจัดจำหน่ายกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.802 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีช่องทางการจัดจำหน่ายแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 5.3 ความต่อเนื่องของตลาด มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ความต่อเนื่องของตลาด ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ความต่อเนื่องของตลาด มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความต่อเนื่องของตลาดกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.190 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ความต่อเนื่องของตลาดกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีความต่อเนื่องของตลาดแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 5.4 การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.978 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การ

กำหนดราคาผลิตภัณฑ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ แบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 5.5 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.002 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบของบรรจุภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐาน 5.6 การโฆษณาประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การโฆษณาประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการโฆษณาประชาสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.147 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์แบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 5.7 ความสามารถในการสร้างกำไรของกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ความสามารถในการสร้างกำไรของกลุ่ม ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ความสามารถในการสร้างกำไรของกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการสร้างกำไรของกลุ่มกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.196 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ความสามารถในการสร้างกำไรของกลุ่มไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีความสามารถในการสร้างกำไรของกลุ่มแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 5.8 สิ่งที่ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จัก มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : สิ่งที่ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จัก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : สิ่งที่ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จัก มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.917 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า สิ่งที่ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีสิ่งที่ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักแบบใดก็ตาม

**สมมติฐาน 5.9 การสร้าง รักษา และขยายความสัมพันธ์กับ
ลูกค้า มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ**

H_0 : การสร้างและขยายความสัมพันธ์กับลูกค้า ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการ
คุณภาพ

H_1 : การสร้างและขยายความสัมพันธ์กับลูกค้า มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการ
คุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างและขยายความสัมพันธ์กับ
ลูกค้า กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-
Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติ
เท่ากับ 0.021 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1
หมายความว่า การสร้าง รักษา และขยายความสัมพันธ์กับลูกค้า มีความสัมพันธ์กับระดับ
การจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

**สมมติฐาน 5.10 จำนวนคู่แข่งของกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับ
ระดับการจัดการคุณภาพ**

H_0 : จำนวนคู่แข่งของกลุ่ม ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : จำนวนคู่แข่งของกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนคู่แข่งของกลุ่มกับระดับการ
จัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบ
สมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.197 ซึ่งมีค่า
มากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า จำนวน
คู่แข่งของกลุ่มไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ
วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีจำนวนคู่แข่งของกลุ่มเท่าใดก็ตาม
รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดกับระดับการจัดการคุณภาพ
ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
แหล่งจำหน่ายหลักของผลิตภัณฑ์			
- ตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ	8	8	0.992
- ตลาดต่างจังหวัดและภายในจังหวัดที่ผลิต	27	27	
- ตลาดภายในชุมชน หรือภายในอำเภอ/จังหวัดที่ผลิต	13	15	
ช่องทางการจัดจำหน่าย			
- จำหน่ายเองอย่างเดียว	7	8	0.802
- จำหน่ายเองอย่างเดียวและส่งพ่อค้าคนกลาง	31	37	
- จำหน่ายเองอย่างเดียวและผ่านสื่อพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	10	8	
อิเล็คทรอนิกส์			
ความต่อเนื่องของตลาด			
- มีตลาดรองรับที่แน่นอน	37	44	0.190
- มีตลาดรองรับเป็นครั้งคราว	8	7	
- มีตลาดรองรับไม่แน่นอน	6	3	
การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์			
- สามารถกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ได้เอง	31	33	0.978
- ราคาขึ้นอยู่กับราคาตลาด	19	20	
- พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคา	0	1	
การพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบของบรรจุภัณฑ์			
- มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมีบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานสากลเชิงการค้า	36	47	0.002*
- มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมีบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือมีบรรจุภัณฑ์เบื้องต้น	16	6	
- ไม่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน	0	0	

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
การโฆษณาประชาสัมพันธ์ - มีการโฆษณาที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง - มีการโฆษณาที่เหมาะสมบ้างเป็นครั้งคราว - ไม่มีการโฆษณา	18 29 7	21 26 4	0.147
ความสามารถในการสร้างกำไรของกลุ่ม - มีสัดส่วนของระดับรายได้ต่อระดับการลงทุนเกินกว่าร้อยละ 20 - มีสัดส่วนของระดับรายได้ต่อระดับการลงทุนระหว่างร้อยละ 10-20 - มีสัดส่วนของระดับรายได้ต่อระดับการลงทุนน้อยกว่าร้อยละ 10	29 22 1	32 20 2	0.196
สิ่งที่ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จัก - รสชาติ - ความสะอาด - ราคา - เป็นสินค้า OTOP - อื่น ๆ	17 6 0 12 3	16 3 1 17 0	0.917
การสร้าง รักษา และขยายความสัมพันธ์กับลูกค้า - มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอ - มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอเกือบทุกครั้ง - มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอบ่อยครั้ง - มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอน้อยครั้ง - ไม่มีการออกงานประจำปีของจังหวัด/อำเภอ	19 8 17 3 1	22 20 11 4 0	0.021*

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
จำนวนคู่แข่งของกลุ่ม			
- ไม่มีคู่แข่ง	8	4	0.197
- มีคู่แข่ง 1 ราย	5	1	
- มีคู่แข่ง 2 - 3 ราย	19	19	
- มีคู่แข่ง 4 - 10 ราย	11	20	
- มีคู่แข่งมากกว่า 10 ราย	9	10	

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 6 องค์ประกอบของความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนด้านกระบวนการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

สมมติฐาน 6.1 การวางแผนการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การวางแผนการผลิต ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การวางแผนการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนการผลิตกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.006 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การวางแผนการผลิตมีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐาน 6.2 ที่มาของแรงงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ที่มาของแรงงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ที่มาของแรงงาน มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างที่มาของแรงงานกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.704 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ที่มาของแรงงานกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีที่มาของแรงงานแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 6.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่น กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.962 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีภูมิปัญญาท้องถิ่น แบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 6.4 ระยะเวลาการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ระยะเวลาการผลิต ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ระยะเวลาการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการผลิต กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.223 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ระยะเวลาการผลิตกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีระยะเวลาการผลิตเท่าใดก็ตาม

สมมติฐาน 6.5 ความสามารถด้านการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : ความสามารถด้านการผลิต ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : ความสามารถด้านการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านการผลิตกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.003 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า ความสามารถด้านการผลิตมีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐาน 6.6 การสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การโฆษณาประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.229 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 6.7 การกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตมีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิต ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการ

คุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.033 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐาน 6.8 การจัดการด้านกระบวนการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : การจัดการด้านกระบวนการผลิต ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การจัดการด้านกระบวนการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านกระบวนการผลิตกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.827 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การจัดการด้านกระบวนการผลิตไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีการจัดการด้านกระบวนการผลิตแบบใดก็ตาม

สมมติฐาน 6.9 กระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_0 : กระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : กระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดล้อมกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.742 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า กระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพเหมือนกันไม่ว่าจะมีกระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดล้อมแบบใดก็ตาม

**สมมติฐาน 6.10 การควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาด
ในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการ
คุณภาพ**

H_0 : การควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนา
อย่างต่อเนื่อง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

H_1 : การควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนา
อย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมระบบงาน ป้องกันความ
ผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องกับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจ
ชุมชน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่น
ร้อยละ 95 พบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.184 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับ
สมมติฐานหลัก H_0 ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 หมายความว่า การควบคุมระบบงาน ป้องกัน
ความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่มีความสัมพันธ์กับระดับ
การจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพ
เหมือนกันไม่ว่าจะมีการควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและ
พัฒนาอย่างต่อเนื่องแบบใดก็ตาม รายละเอียดดังตารางที่ 14

**ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการผลิตกับระดับการจัดการคุณภาพ
ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก**

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
การวางแผนการผลิต			
- ใช้วัตถุดิบภายในจังหวัดทั้งหมด	30	41	0.006*
- ใช้วัตถุดิบภายในจังหวัดน้อยกว่าร้อยละ 60	6	1	
- ใช้วัตถุดิบภายในจังหวัดตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป	15	11	
- ใช้วัตถุดิบภายนอกจังหวัดทั้งหมด	1	1	

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
<p>ที่มาของแรงงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แรงงานภายในกลุ่มเกินกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป - แรงงานภายในกลุ่มระหว่างร้อยละ 40-70 - แรงงานภายในกลุ่มน้อยกว่าร้อยละ 40 	30	29	0.704
<p>ภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นภูมิปัญญาที่พัฒนาจากท้องถิ่นเอง - เป็นภูมิปัญญาที่นำมาจากที่อื่นและนำมาพัฒนาเพิ่มเติม - เป็นภูมิปัญญาที่นำมาจากที่อื่นไม่ได้พัฒนาเพิ่มเติม 	46	48	0.962
<p>ระยะเวลาการผลิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วงว่างจากงานจากงานประจำหรืองานเกษตร - ทำการผลิตเฉพาะบางฤดูกาล - ทำการผลิตเต็มเวลา 	10	14	0.223
<p>ความสามารถด้านการผลิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง - มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์บ้าง - ไม่มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ 	25	31	0.003*
<p>การสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดสินค้าใหม่ ๆ ที่โดดเด่น เป็นที่ต้องการของตลาด - สินค้าอยู่ระหว่างการพัฒนา ปรับปรุงให้โดดเด่นตามความต้องการของตลาด <p>ความแตกต่างเมื่อเทียบกับสินค้ามีลักษณะเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สินค้าไม่มีความแตกต่างเมื่อเทียบกับสินค้ามีลักษณะเดียวกัน 	21	27	0.229
	21	18	
	10	8	

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน	ระดับการจัดการคุณภาพ		Sig.
	น้อย	มาก	
การกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิต - มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตที่ชัดเจน ก่อให้เกิดสินค้า/บริการที่มีคุณภาพดี มีความสม่ำเสมอ	37	43	0.033*
- มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า แต่ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพความสม่ำเสมอของสินค้าได้	15	11	
- ไม่มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า	0	0	
การจัดการด้านกระบวนการผลิต - มีกระบวนการผลิตเป็นระบบ เช่น การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ เป็นต้น	42	43	0.827
- มีกระบวนการผลิตที่ชัดเจน แต่ขาดการควบคุมคุณภาพ	10	9	
- ยังไม่มีกระบวนการผลิตที่ชัดเจนหรือแน่นอน	0	2	
กระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดล้อม - การผลิตไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	39	46	0.742
- มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่มีระบบการจัดการแก้ไขปัญหาได้	13	7	
- มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังมีปริมาณไม่มากนัก	0	1	
การควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง - มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต เพื่อป้องกันความผิดพลาดหรือมีการวางแผนงานในการปรับปรุงพัฒนา	43	47	0.184
- อยู่ในระหว่างการหาวิธีการควบคุมกระบวนการผลิตหรือหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา	9	7	
- ยังไม่มีการควบคุมกระบวนการผลิต	0	0	

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนในด้าน จำนวนสมาชิก จำนวนปีที่ดำเนินงาน ระบบบัญชีและการเงิน โครงสร้างการบริหารงานของวิสาหกิจชุมชน และกระบวนการผลิต มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน สรุปได้ว่า มีเพียงองค์ประกอบ ที่มาของทุน การบริหารจัดการทุน การกำหนดเป้าหมายและนโยบาย การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกลุ่ม ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การสร้างความเชื่อมโยงและเครือข่ายกับภายนอกกลุ่ม การพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบบรรจุภัณฑ์ การสร้าง รักษา และขยายความสัมพันธ์กับลูกค้า การวางแผนการผลิต ความสามารถด้านการผลิต และการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางด้านการจัดการคุณภาพและวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานต่างๆ โดยคัดเลือกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยตรงทางด้านวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ นักวิชาการพัฒนาชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหาร และผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โดยที่ผู้วิจัยได้ประสานงานเพื่อขอเข้าพบและสัมภาษณ์ ปราบกฏว่าผู้ให้ข้อมูลตอบรับการสัมภาษณ์ทุกท่าน และบรรยากาศในการสัมภาษณ์เป็นไปด้วยความเต็มใจ เป็นกันเอง และยินดีให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ เนื่องจากทุกท่านเห็นว่าการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหาร และเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในระดับสากล ให้สามารถอยู่รอดได้ในสภาพการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ จะนำเสนอการสรุปความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละท่าน ในรูปแบบของการบรรยาย สรุปตีความหมาย และปิดท้ายด้วยการอ้างคำพูดหรือข้อความของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อช่วยให้ข้อมูลเด่นชัดหนักแน่นขึ้น และเพื่อช่วยยืนยันข้อสรุปตีความของผู้วิจัยให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น ซึ่งหลังจากได้ข้อมูลที่ต้องการครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยทั้ง 2 ประเภท และนำมาสรุปผลการวิจัย เพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคในการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ความสำเร็จในการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. กระบวนการดำเนินการกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างต้นแบบการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคในการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้ผลสรุปว่า ผู้ประกอบการไม่เห็นว่าการจัดการคุณภาพจะส่งผลต่อการสร้างศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการจะเล็งเห็นถึงความสำคัญของการได้รับการรับรองคุณภาพก็ตาม ในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบการบางรายเห็นว่า การขอรับการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานของภาครัฐต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลายด้านในการดำเนินการ ซึ่งผู้ประกอบการที่ไม่มีเงินทุนเพียงพอจะตัดสินใจที่จะไม่ขอรับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังไม่เชื่อมั่นถึงประสิทธิภาพของการได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพของหน่วยงานของภาครัฐ ผู้ประกอบการบางรายที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ ได้ให้ความเห็นว่า การควบคุมคุณภาพสินค้า จะพบอย่างชัดเจนในกลุ่มที่ผลิตอาหารและยาซึ่งต้องการมาตรฐานสินค้า เช่น ยา. อย่างไรก็ตาม บางรายก็มีการคำนึงถึงผู้บริโภค ทำให้มีความระมัดระวังในเรื่องคุณภาพสินค้า การใช้ชื่อวิสาหกิจชุมชนเป็นชื่อสินค้าเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้วิสาหกิจพยายามรักษามาตรฐานของตน

- สภาพปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน

จากการรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ตำรา งานวิจัย ข้อมูลของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ พบว่า หากมองย้อนกลับไปในอดีต การบริหารจัดการหรือส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนของภาครัฐส่วนใหญ่จะเป็นการจัดทำโครงการจากส่วนกลางลงไปให้แก่พื้นที่ แต่ก็มีบางโครงการจะเป็นรูปแบบของการให้งบประมาณเป็นเม็ดเงินลงไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ โดยใช้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันขึ้นมาเขียนโครงการที่จะทำเพื่อนำมาเสนอขอไปลงทุน กลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน มักเป็นไปในรูปแบบที่ตั้งด้วยกลไกบ่อย ๆ ตามโครงการที่รัฐส่งเสริม หรือบางกลุ่มอยู่ได้หลายปี แต่ก็ขาดการพัฒนาทั้งที่ควรที่จะพัฒนามาเป็นกลุ่มอาชีพหรือชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าคิดอย่างมากว่าเพราะเหตุใดกลุ่มชุมชนเหล่านั้นจึง

ไม่มีความยั่งยืน ขณะเดียวกันต้องให้ภาครัฐคอยแก้ไขและช่วยเหลืออยู่เนื่อง ๆ ทั้งที่ได้รับการช่วยเหลือด้านงบประมาณและส่งเสริมอาชีพจากภาครัฐมาเป็นการเบื้องต้นแล้ว

จากปัญหาดังกล่าวจึงเกิดแนวทางการดำเนินงานตามแบบอย่างวิสาหกิจชุมชน ขึ้น โดยวิสาหกิจชุมชนจะเน้นให้ชุมชนมีการค้นหาศักยภาพของตนเองและพัฒนาศักยภาพไปสู่ การพึ่งพาตนเอง ทั้งในชุมชนและระหว่างชุมชน พร้อมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนให้ สามารถจัดการตนเอง จัดการชุมชน ตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมในระดับชุมชนได้อย่างมั่นคง ก่อนพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็ง ระดับสูงต่อไป

การรวมกลุ่มของคนในชุมชนในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนเป็นเรื่องที่ชุมชน ได้มีการทำกันมานานแล้ว และจากการที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2548 จึงเป็นพระราชบัญญัติที่เกิดขึ้นจากความ ต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะให้การส่งเสริมกิจการของชุมชน ด้วยการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนา ความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนพึ่งพา ตนเองได้และมีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้วิสาหกิจ ชุมชนที่ต้องการจะได้รับการส่งเสริม สนับสนุนตามมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตร

วิสาหกิจชุมชนที่ต้องการยื่นขอจดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร จะต้องเป็น วิสาหกิจชุมชนที่เกิดจากการรวมตัวของบุคคลที่มีความผูกพันและมีวิถีชีวิตร่วมกันในชุมชนตั้งแต่ เจ็ดคนขึ้นไป โดยสมาชิกทั้งหมดจะต้องไม่เป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันมาร่วมกันประกอบ กิจการเพื่อประโยชน์ของชุมชน ในการยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนจะเป็นไปโดยความสมัคร ใจและความพร้อมของชุมชน โดยขอยื่นจดทะเบียนได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอหรือศูนย์บริการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ กล่าวว่า "วิสาหกิจชุมชนทั่วไปจะ พึ่งพาวัตถุดิบภายในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ เมื่อวิสาหกิจชุมชนพัฒนาขึ้น อาจมีการสร้างเครือข่าย เพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบเสริมจากการใช้วัตถุดิบในชุมชน หรือมีการส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบในพื้นที่ ดังนั้น เมื่อวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนา มีแนวโน้มว่าอัตราการพึ่งพาตนเองด้านวัตถุดิบของ วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายจะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีเพราะมีผลในการช่วยลดต้นทุนการผลิตให้ ต่ำลง และยังเป็นการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้เสริมให้กับสมาชิกภายในชุมชนด้วย"

- ปัญหาอุปสรรคในการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “การพัฒนาด้านศักยภาพการแข่งขัน โดยเฉพาะประเด็นด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชนขึ้นอยู่กับความพยายามของวิสาหกิจชุมชน มากกว่าอายุของกิจการ อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินกิจการมานานจะมีประสบการณ์ และมีตลาดที่ค่อนข้างจะแน่นอน และมีแนวโน้มที่จะขยายตลาดสู่ภายนอกชุมชนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนจะมีตลาดภายในชุมชนเป็นตลาดหลัก และวิสาหกิจชุมชนที่มีตลาดภายนอกมีสัดส่วนการจำหน่ายตรงถึงผู้บริโภคประมาณครึ่งหนึ่งของยอดขายทั้งหมด ส่วนวิสาหกิจชุมชนที่มีสัดส่วนการจำหน่ายตรงนั้นต้องใช้บุคลากรและมีต้นทุนในการตลาดสูง ส่วนใหญ่ต้องมีการสนับสนุนด้านความรู้ด้านการตลาดและบางครั้งก็ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร ในด้านการตลาด ในบางกรณีวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จจะมีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อสินค้าประจำ และวิสาหกิจชุมชนก็มีแนวโน้มที่จะหยุดความพยายามในการหาตลาดใหม่ ๆ เพื่อลดต้นทุนการตลาดของวิสาหกิจชุมชนลง แต่ขณะเดียวกันวิสาหกิจชุมชนก็จะพึ่งพาพ่อค้าคนกลางมากขึ้น เกิดมีความเสี่ยงหากพ่อค้าคนกลางสามารถหาแหล่งสินค้าที่มีราคาถูกกว่าได้”

ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “ที่ผ่านการแข่งขันไม่รุนแรงแตกต่างจากปัจจุบัน เปรียบเหมือนการแข่งขันรถยนต์ในปัจจุบัน หากคุณยังใช้รถยนต์รุ่นเก่าแข่งอยู่ จะไปแข่งกับคนอื่นได้อย่างไร คุณต้องมีทีมที่ช่วยทำให้แข่งขันได้ดีกว่าเดิม เหมือนทีมฟอร์มูล่าวัน ที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยการนำแนวคิดการบริหารจัดการใหม่เข้ามาใช้อย่างจริงจัง”

ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “ปัจจุบันการแข่งขันขึ้นอยู่กับว่าใครจะสามารถลดต้นทุนของตนเองได้มากที่สุด และมีปริมาณการผลิตที่เยอะๆ จึงจะมีกำไร และธุรกิจแปรรูปอาหารขนาดกลางและขนาดใหญ่ในฐานะการเป็นผู้ผลิต ยังมีคุณภาพการผลิตและประสิทธิภาพการผลิตที่ดีกว่าวิสาหกิจชุมชน”

ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “วิสาหกิจชุมชนเป็นการเน้นการนำความรู้เข้าไปสู่การพัฒนาให้ชุมชนมีการบริหารจัดการทุนของชุมชนที่มีอยู่ได้ โดยทุนของชุมชนไม่ได้หมายถึง ทุนที่เป็นตัวเงินอย่างเดียว แต่จะหมายถึงทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา และตัวบุคคลที่อยู่ในชุมชนด้วย ฉะนั้น ชุมชนจะอยู่ได้อย่างมั่นคงแข็งแรงต้องรู้จักบริหารจัดการสิ่งเหล่านี้ให้เป็น โดยอาศัยพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนในการเรียนรู้เพื่อให้จัดการตรงนี้ได้ นี่คือกระบวนการแนวคิดของวิสาหกิจชุมชนที่จะเป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืนของชุมชนในอนาคตต่อไป”

ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เข้าร่วมโครงการประเมินศักยภาพธุรกิจชุมชนที่หน่วยงานภาครัฐ ดำเนินการ ทำให้ได้แลกเปลี่ยนความรู้ด้านต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มธุรกิจชุมชนด้วยกัน และระหว่างกลุ่มธุรกิจชุมชนกับวิทยากร ทำให้ผู้ประกอบการเห็นประโยชน์ของการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจชุมชนมากขึ้น แต่เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจมีรูปแบบการดำเนินการที่ต่างกันเนื่องจากบริบทของวิสาหกิจชุมชนที่ต่างกัน อาทิ วิสาหกิจหนึ่งมีผลผลิตหลักจากการขายอาหารแปรรูปซึ่งมีผลผลิตที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี ทำให้วิสาหกิจนี้สามารถควบคุมกระบวนการผลิตได้อย่างต่อเนื่องทุกวัน แต่อีกวิสาหกิจหนึ่งมีผลผลิตหลักจากการทำผลไม้อบแห้ง เนื่องจากผลไม้เป็นสิ่งที่ออกผลตามฤดูกาล ทำให้วิสาหกิจชุมชนรายที่สองมีกระบวนการผลิตที่ไม่สม่ำเสมอ ดังนั้นรูปแบบของการควบคุมคุณภาพการผลิตจึงอาจจะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและสภาพเศรษฐกิจของแต่ละวิสาหกิจ”

ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ เช่น คุณภาพวัตถุดิบไม่สม่ำเสมอ ปริมาณวัตถุดิบไม่เพียงพอ ขาดประสิทธิภาพในการควบคุมให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสม่ำเสมอ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค คุณภาพของผลิตภัณฑ์บางส่วนยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานที่จำเป็น นอกจากนี้การที่รัฐส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปมากกว่าส่งเสริมเกษตรกร ทำให้เกษตรกรผู้ผลิตอาหารอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ นโยบายภาครัฐยังไม่เอื้อต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น เพื่อให้ระบบคุณภาพของอาหารของสถานที่ผลิตได้รับการรับรองการหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต”

ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารส่วนใหญ่มีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น การบริหารงาน บริหารต้นทุน บุคลากร ความรู้ และการปรับตัวตามมาตรฐานต่าง ๆ ซึ่งกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมประสบปัญหาเรื่องการจัดทำระบบมากพอสมควร ยิ่งถ้าเป็นกิจการขนาดเล็กมากยิ่งมีปัญหามาก ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณในการจัดทำระบบ และอื่น ๆ กระนั้นก็ดีไม่ได้หมายความว่ากิจการขนาดเล็กจะจัดทำระบบมาตรฐานด้านคุณภาพอาหารไม่ได้ กล่าวคือถ้าจะทำระบบการจัดการคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการวิสาหกิจต้องมีความเข้าใจระบบดังกล่าวอย่างแท้จริงและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกิจการของตนให้มากที่สุด รวมทั้งต้องมีทีมงานที่เข้มแข็งและสามารถประยุกต์ใช้ระบบการจัดการคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล”

2. ความสำเร็จในการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก

วิสาหกิจชุมชนและอุตสาหกรรมอาหารมีบทบาทสำคัญที่ถูกกำหนดในยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกของไทย ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันที่เพิ่มขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐานและความปลอดภัยในอาหาร ซึ่งจะเป็นโอกาสดีทางการตลาดในการเข้าถึงตลาดผู้บริโภคที่กว้างขึ้น อันจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน และช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร รวมทั้งทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้และมีความเข้มแข็งต่อไป

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้ผลสรุปว่า การร่วมดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จได้ เพราะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกเป็นองค์ประกอบสำคัญ ทั้งนี้ในอนาคตต่อไปวิสาหกิจชุมชนจะต้องใช้ความสามารถของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนด้วยตนเองอย่างแท้จริง พัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของวิสาหกิจ นำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้สร้างสรรค้คุณค่าของสินค้าและบริการภายใต้การบ่มเพาะวิสาหกิจ ควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะ

ผู้ให้ข้อมูลหลักท่านหนึ่ง กล่าวว่า “วิสาหกิจชุมชนขาดการเก็บข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยและขาดการวิเคราะห์ต้นทุนอย่างเป็นระบบ เป็นการยากที่จะชี้วัดการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพและต้นทุนของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องการควบคุมคุณภาพ”

ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่ง กล่าวว่า “แนวทางการดำเนินธุรกิจนี้ที่ชัดเจนต่อไป คือ ที่แน่นอนประสิทธิภาพในการผลิตต้องคงอยู่ การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) แต่จะเพิ่มอย่างอื่นได้ ปัจจัยความสำเร็จ (Key Success Factors) ที่สำคัญสำหรับวิสาหกิจก็คือ “คุณภาพ” ซึ่งแตกต่างจากสมัยก่อน ที่กิจการอยู่รอดได้เพราะเจ้าของเก่งและกลุ่มเก่ง แต่ในอนาคต เจ้าของเก่ง กลุ่มเก่งเพียงอย่างเดียวอยู่ไม่ได้หรอก ต้องมีคุณภาพด้วย ซึ่งวิสาหกิจชุมชนที่แสดงว่ามีคุณภาพหมายถึง มีใบรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานภาครัฐที่เชื่อถือได้ แต่นอกเหนือจากนั้นต้องมีระบบการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนที่เน้นเรื่องคุณภาพเป็นสำคัญ คุณภาพสินค้า คุณภาพคน คุณภาพการผลิต และคุณภาพการจัดองค์กร”

ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ “คน” ระบบงานที่มีประสิทธิภาพ และเทคโนโลยีที่ดี ซึ่งคนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ที่แม้จะมี

ระบบงานที่มีประสิทธิภาพดี มีเทคโนโลยีการผลิตที่ดี มันจะคงอยู่ไม่ได้ถ้าคนไม่ดี และวิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้าต้องใช้คนเป็นกลไกหลัก ตัว Core ของธุรกิจผลิตนี้จริงๆ อยู่ที่คน แล้วค่อยมาเสริมด้วยการเอาระบบที่ดีมาใส่เข้าไป หาเทคโนโลยีที่ดีมาช่วย”

ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “ระบบการศึกษาในการพัฒนาคนกับการทำงาน ปัญหาอยู่ที่ว่ามันจะสอดคล้องกันไม่ค่อยได้ ระบบการศึกษาธรรมดาสอนแต่ภาคทฤษฎีไม่ค่อยสอนปฏิบัติ แต่ผู้ประกอบการก็ต้องการแต่เชิงปฏิบัติทั้งนั้น ที่มาแล้วทำได้เลยไม่ใช่มาเรียนใหม่ มันขาดองค์ประกอบที่ประสานกัน การเรียนการสอนควรเน้นในเชิงปฏิบัติด้วยควรมีการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง และการเรียนที่ดีควรให้กระชับๆ และเน้นการฝึกปฏิบัติจริง”

3. กระบวนทัศน์ในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างต้นแบบการจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก

ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่ง กล่าวว่า “ปัจจุบันประชากรโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้เกิดภาวะอาหารขาดแคลน การเพิ่มกำลังการผลิตสินค้าด้านอาหารของประเทศที่มีการผลิตภาคเกษตรกรรมเป็นหลักจึงมีความจำเป็น ทั้งนี้เพื่อการบริโภคทั้งภายในและการส่งออก อย่างไรก็ตามการส่งออกปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศมีการแข่งขันและกีดกันในประเทศคู่ค้าค่อนข้างสูงและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของลูกค้าและมีความปลอดภัยที่จะบริโภคจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทอย่างมาก”

ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “ในเรื่องมาตรฐานการผลิต แนวโน้มของบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นต่างชาติ จะให้ความสำคัญและดำเนินการให้ได้รับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมต่างๆ แต่ในบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทย มีแนวโน้มจะไม่ให้ความสำคัญกับมาตรฐานอุตสาหกรรมเท่าที่ควร จะรอว่าเมื่อไรจำเป็นต้องทำถึงจะทำ ส่วนมากคิดว่าปีนี้ทำมาตรฐานนี้ ปีหน้าอาจยกเลิกและไปทำมาตรฐานอีกอย่างหนึ่งก็ได้ ซึ่งการดำเนินงานให้ได้มาตรฐานอุตสาหกรรมไม่ได้เป็นจริงๆ เพียงแต่จัดไว้เป็นยันต์กันผีเท่านั้น แต่ส่วนใหญ่น่าจะมีการทำมาตรฐาน มรท.8001 และการทำ ISO ส่วนใหญ่ทำปีเดียวแล้วก็หยุดดำเนินการ แต่ก็ยังคงใช้ประชาสัมพันธ์อยู่ และบริษัทที่ดำเนินการตามมาตรฐาน SA 8000 ต้องเป็นระดับโลก (World Class) และต้องดำเนินการให้ได้ตลอด ซึ่งจะครอบคลุมมาตรฐานหมดทุกอย่าง แต่การดำเนินการให้ได้มาตรฐานเหล่านี้ ก็ต้องมีการจ่ายเงินค่าดำเนินการ ซึ่งเป็นภาระของผู้ประกอบการ และบริษัทส่วนใหญ่ที่เป็น OEM จะเน้นที่การผลิตมาก ซึ่งถ้าไม่ทำการรับรองมาตรฐานคุณภาพ

อุตสาหกรรมก็จะไม่เป็นการยกระดับ หรืออยากเป็นเพียง SMEs เพียงอย่างเดียว และในส่วนเรื่อง การตลาดจะให้ความสำคัญน้อยมากหรือไม่ค่อยมีการพูดถึงเลย”

ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “การเกิดขึ้นของธุรกิจ ชุมชนในช่วงที่ผ่านมาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมหาดศาล แต่การพัฒนาการและการปรับตัวยัง ค่อนข้างช้าเมื่อเทียบกับภาวะที่โลกปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่อาศัยฐานความรู้เป็นปัจจัย สำคัญในการพัฒนา เนื่องจากประสิทธิภาพการผลิตยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง มีการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดความเสื่อม โทรมของฐานการผลิต และเป็นปัญหาต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว”

ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “ธุรกิจชุมชนที่ยั่งยืน จะต้องสามารถสร้างเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกันที่เอื้อต่อการปรับตัวเมื่อได้รับผลกระทบจากภาวะ ผันผวนของระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งจะต้องมีสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีการ ปรับโครงสร้างการผลิตและการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มผลผลิตแทนการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิต หรือทรัพยากรการผลิต ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงของแต่ละธุรกิจชุมชน และเชื่อมโยงกับธุรกิจ เอกชนอย่างสมดุล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตที่ตรงกับความต้องการของตลาดภายใน และภายนอกประเทศ ตลอดจนสร้างความแปลกใหม่เพื่อนำตลาดไปสู่การเพิ่มการจ้างงาน การ ยกระดับรายได้ที่แท้จริง และคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ”

ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “สิ่งแรกที่รัฐบาลใช้เปิด เกมรุกในการก้าวไปสู่ ครัวของโลก คือ ประกาศให้ความสำคัญกับมาตรฐานและความปลอดภัย สิ้นค้าเกษตรและอาหาร โดยมีเป้าหมายให้ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศได้บริโภคอาหารที่ ปลอดภัยและปราศจากสารพิษตกค้างในมาตรฐานที่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ความปลอดภัยด้านอาหาร (Food safety) ต้องดำเนินการทั้งระบบห่วงโซ่อาหาร (Food Chain) เริ่มตั้งแต่การควบคุมวัตถุดิบ สารเคมีนำเข้า ระบบการผลิตในฟาร์ม ไปจนถึงระบบการผลิตในสถานที่ผลิตเรื่อยมาจนถึงโต๊ะ อาหาร โดยมีหน่วยงานหลักดำเนินการ คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข”

ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง กล่าวว่า “แนวทางสำคัญในการ ผลักดันให้สินค้าด้านอาหารมีคุณภาพตรงกับความต้องการของลูกค้า และมีความปลอดภัย สามารถแข่งขันได้ โดยการนำระบบคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับทั่วไปในระดับสากลมาใช้ใน กระบวนการผลิตอาหาร ได้แก่ GMP, HACCP, ISO9000 หรือ ISO22000 : 2005 เป็นต้น จะเป็นการ ประกันคุณภาพอีกทั้งช่วยยกระดับให้การผลิตอาหารมีคุณภาพมาตรฐานและมีความ ปลอดภัยอันเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น”

4.3 กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก

จากสรุปผลการวิเคราะห์ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน ระดับการดำเนินการด้านการจัดการคุณภาพที่สำคัญที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งภายหลังจากได้ข้อมูลที่ต้องการครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจึงได้พิจารณากำหนดเป็นกลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญ สำหรับผู้ประกอบการในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกของไทย ใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4 องค์ประกอบของความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญ

4.3.1 กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านระบบบัญชีและการเงิน

ผู้ประกอบการต้องมีที่มาของทุนทั้งที่เป็นการระดมทุนจากสมาชิก จากทรัพยากรในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งการบริหารจัดการทุนเพื่อให้กิจการมีการดำเนินธุรกิจเป็นไปตามแผนที่กำหนด สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม มีสภาพคล่องทางการเงินและมั่นคง ผู้ประกอบการต้องวางระบบการบริหารจัดการทุน และปรับปรุงกระบวนการจัดการการเงินให้มีประสิทธิภาพดีอยู่เสมอ พยายามปรับเปลี่ยนให้ทันกับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

4.3.2 กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านโครงสร้างการบริหารงาน

ผู้ประกอบการต้องมีการวางแผนปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ดีขึ้นอยู่เสมอ มีการกำหนดวิสัยทัศน์และการวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจที่มุ่งเน้นการแข่งขัน โดยการกำหนดเป้าหมายและนโยบายให้ชัดเจน มีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และมุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกลุ่ม สนับสนุนการทำงานเป็นทีมโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ภายในกลุ่ม พร้อมกับสร้างเชื่อมโยงและการร่วมมือพึ่งพากันระหว่างผู้ประกอบการในวิสาหกิจชุมชนประเภทเดียวกันและภายนอกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

4.3.3 กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการตลาด

ผู้ประกอบการต้องมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าที่เหนือกว่าคู่แข่ง ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการลูกค้า การสร้าง การรักษา และขยายความสัมพันธ์กับลูกค้าโดยใช้กลยุทธ์บริหารลูกค้าสัมพันธ์ เพื่อรักษาฐานลูกค้าเก่า โดยการฝึกอบรมให้กับบุคลากรในกลุ่มและสร้างความร่วมมืออย่างเข้มแข็งในการดำเนินกลยุทธ์บริหารลูกค้าสัมพันธ์ มีระบบการบริหารข้อมูลลูกค้าให้มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว โดยการพัฒนากระบวนการจัดส่งสินค้าให้มีประสิทธิภาพ สร้างการมีส่วนร่วมในองค์กรตลอดจนสร้างความเชื่อมโยงในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับลูกค้า และปรับปรุงระบบการติดต่อสื่อสารข้อมูลกับลูกค้าให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

4.3.4 กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก ด้านกระบวนการผลิต

ผู้ประกอบการต้องมีการวางแผนปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ดีขึ้นอยู่เสมอ มีการนำระบบการวางแผนการผลิต (PPC หรือ Productions Planning Control) มาใช้ในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตให้สูงขึ้น นำเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิต และจัดฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการผลิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการทำงานเป็นทีมโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการวางแผนการผลิตให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าที่เหนือกว่าคู่แข่ง ผู้ประกอบการต้องมีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า โดยการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถของวิสาหกิจชุมชนในกระบวนการผลิตและการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้าที่ชัดเจนก่อให้เกิดสินค้าและบริการที่มีคุณภาพดี มีความสม่ำเสมอ

4.4 กลยุทธ์การจัดการคุณภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก

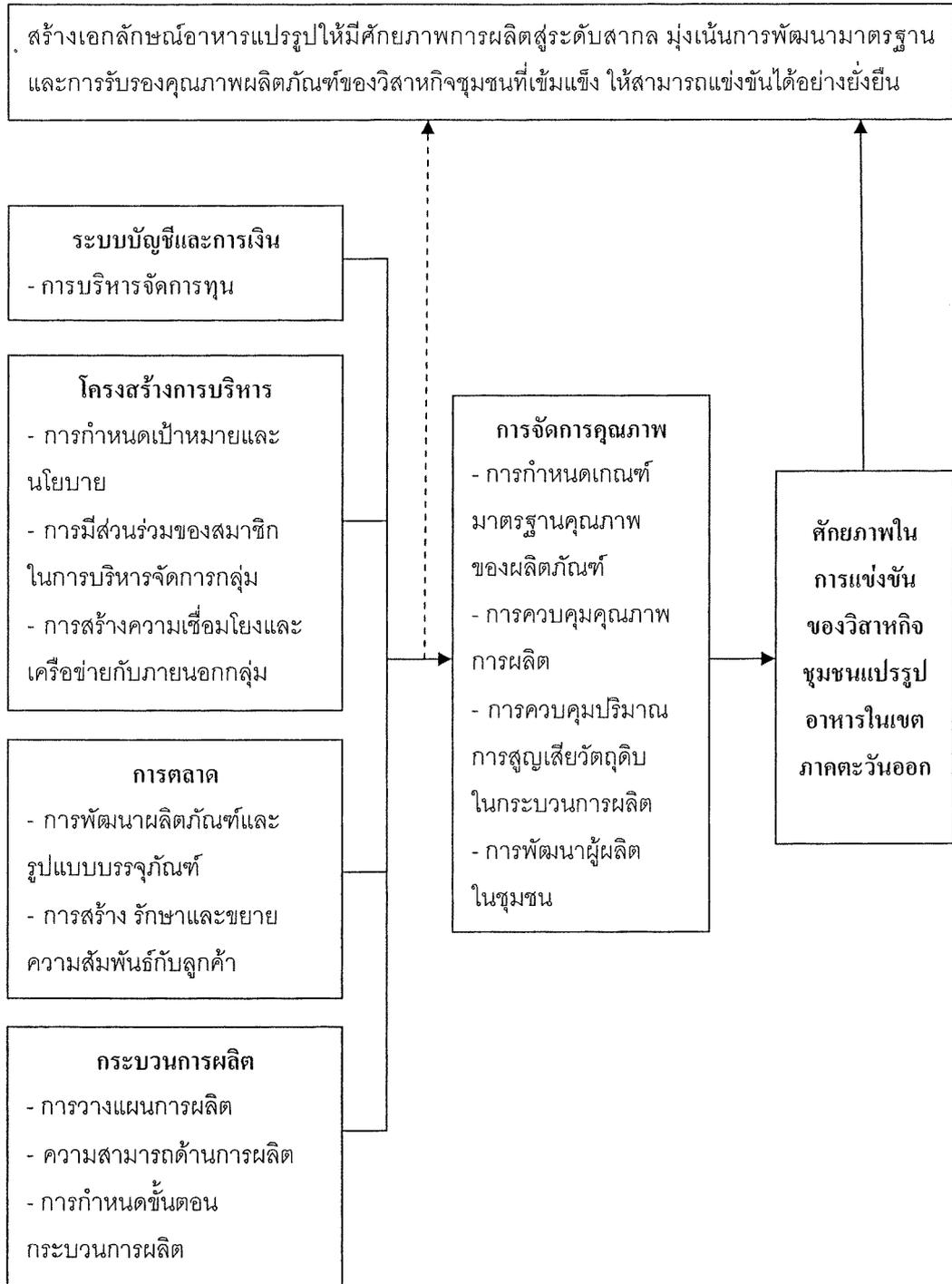
จากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกับระดับการจัดการคุณภาพที่สำคัญที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบกับข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและการวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยขอเสนอพันธกิจของวิสาหกิจชุมชนและต้นแบบกลยุทธ์ในการจัดการคุณภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก ตามแผนภาพที่ 5

วิสัยทัศน์ (Vision)

สร้างเอกลักษณ์อาหารแปรรูปให้มีศักยภาพการผลิตสู่ระดับสากล มุ่งเน้นการพัฒนามาตรฐานและการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

พันธกิจ (Mission)

1. ผลิตสินค้าแปรรูปอาหารที่ตอบสนองได้มากกว่าความคาดหวังของลูกค้า
2. สร้างคุณค่าด้านคุณภาพที่ตอบสนองความต้องการลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ
3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ทั้งด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุดิบ ฝีมือแรงงาน และส่งมอบคุณค่าให้แก่ลูกค้าอย่างไม่มีที่สิ้นสุด
4. ปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพการผลิตให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นและยกระดับสินค้าขึ้นเป็นตราสินค้าระดับชาติ
5. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานและเครื่องมืออุปกรณ์ให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงและราคาถูก
6. สร้างเครือข่ายการตลาดระหว่างร้านค้าชุมชนทั่วประเทศในรูปแบบของตลาดกลางและศูนย์แสดงหรือสาธิตอาหารแปรรูปประจำภาค
7. เพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่านบริษัทเอกชนที่สนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน
8. สร้างความเชื่อมโยงและการร่วมมือพึ่งพากันในชุมชน และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐในทุกระดับ รวมทั้งสนับสนุนนโยบายความร่วมมือในประเทศ
9. สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มชุมชน เครือข่ายธุรกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการเชื่อมโยงความรู้ การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี การแก้ไขปัญหา และข่าวสารในการผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม เป็นต้น
10. เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยการคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำงาน พิจารณาการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรม

แผนภาพที่ 5 กลยุทธ์การจัดการคุณภาพ

จากกลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน สำหรับผู้ประกอบการในวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออกของไทย ใน 4 ด้าน ตามแผนภาพที่ 4 จึงสรุปได้ว่าความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อประสิทธิภาพในการจัดการคุณภาพ ซึ่งหากวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนครบทั้ง 4 องค์ประกอบ จะทำให้วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานสถานที่ผลิตอาหารแปรรูปที่ดี ทั้งนี้ เพื่อสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารให้มีศักยภาพมากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ผู้ประกอบการควรพัฒนากลยุทธ์การจัดการคุณภาพ ตามแผนภาพที่ 5 ดังต่อไปนี้

4.4.1 กลยุทธ์การจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ผู้ประกอบการจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยในอาหาร เพื่อให้ผู้บริโภคได้มั่นใจและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในระดับสากล เป็นที่ยอมรับในระดับสากล และสามารถส่งไปจำหน่ายในตลาดโลกได้ ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาระบบคุณภาพได้โดยการบริหารจัดการกระบวนการผลิตให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่มีการกำหนดเป็นแนวทางการดำเนินการตามระบบคุณภาพทั้งในระดับประเทศและระดับสากล ตลอดจนผลักดันให้ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนได้รับการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ได้รับการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ และมุ่งเน้นการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าอย่างต่อเนื่อง

4.4.2 กลยุทธ์การจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก ด้านการควบคุมคุณภาพการผลิต

ผู้ประกอบการต้องมีการพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพโดยรวมที่ทั้งองค์กรที่ยึดลูกค้าเป็นสำคัญ มุ่งเน้นการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า โดยการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถของวิสาหกิจชุมชนในกระบวนการผลิตและการดำเนินกิจกรรมควบคุมคุณภาพไปใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นและเป็นที่ต้องการของตลาด สร้างความพึงพอใจ ความมั่นใจและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภคได้ โดยการจัดทำระบบการจัดการคุณภาพ พัฒนาระบบการผลิตมีคุณภาพมาตรฐานและมีความปลอดภัย เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ จัดอาคารหรือสถานที่ผลิตอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ควบคุมคุณภาพการผลิต

4.4.3 กลยุทธ์การจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก ด้านการควบคุมปริมาณการสูญเสียวัตถุดิบในกระบวนการผลิต

ผู้ประกอบการต้องพยายามควบคุมปริมาณการสูญเสียในกระบวนการผลิต โดยการลดการทำงานซ้ำซ้อน ลดของเสีย ลดสินค้าคงคลังและลดต้นทุน ค่าใช้จ่ายการผลิตสินค้า เพื่อเพิ่มผลิตภาพและผลกำไรของกิจการให้สูงขึ้น ซึ่งสามารถทำได้โดยการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐานและมีความปลอดภัยในการทำงาน

4.4.4 กลยุทธ์การจัดการคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในเขตภาคตะวันออก ด้านการพัฒนาผู้ผลิตในชุมชน

ผู้ประกอบการต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้ผลิตในชุมชน โดยการวางแผนการฝึกอบรมพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถของแรงงานภายในวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยในอาหาร ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้อยู่ในระดับที่สูงกว่ามาตรฐานและเป็นที่ต้องการของตลาด สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว